

Despre plecări și întoarceri

Întoarcerile sunt, întotdeauna, copleșitoare, dacă plecarea nu a fost o fugă eliberatoare. Când fugi, nu ai voie să te uiți în urmă sau să te întorci din drum, te desprinzi de locuri, oameni și amintiri pentru că știi că te vor stânjeni, te vor împovăra și tocmai instinctul de auto-conservare îți dictează să te", într-un alt loc, o altă limbă, lângă oameni de care nu te vor lega amintiri covârșitoare. Atunci când îți dai seama că totul a fost, de fapt, o iluzie, că fuga nu a fost, nicidecum, eliberatoare, nu-ți rămâne decât să-ți dorești, la fel ca marele George Emil Palade, ca, după moarte, cenușa să-ți fie împrăștiată, în patru zări, în Munții Carpați, de pe Vârful cu Dor...

Când pleci cu gândul obsedant că, mai devreme sau mai târziu, te vei întoarce, că e o plecare provizorie, pentru că cei dragi au rămas, te adaptezi doar tehnic, birocratic, ai acte în regulă, care îți dau confort și siguranță, dar nu te pot apăra de dorul care te macină. Îți creezi o insulă, în care să te simți protejat, pe care o umpli până la refuz de tot ceea ce te ține legat de țara ta, ca un cordon ombilical invizibil: de la cărți, icoane, fețe de masă brodate, fotografiile de familie, la cămara plină de toate aromele care îți îndulcesc dorurile. Se știe că dragostea și dorul de casă trec, în mod inevitabil, prin stomac. De sărbătoarea națională te îmbraci în tricolor, plângi pe acorduri populare și îți iei antidotul culinar al dorului: sarmale, mititei și bere. Vrei cu orice preț să te simți mândru că ești român, nu în țara ta, ci *dincolo*, și nu în micul tău univers, deloc mărunț, ci în mijlocul celor care te judecă uneori tocmai pentru că ești român. Nu e atât de greu să fii român printre străini, ci să rămâi român, să nu cazi tentației de a deveni tu însuși aspru judecător, să critici România, în care visezi să te întorci. E o stare a paradoxurilor și a sentimentelor contradictorii, pentru că oscilezi permanent între integrare socială și auto-

izolare afectivă. Știi că, în cele din urmă, te vei întoarce în România, în casa pe care ți-ai înălțat-o, făcând sacrificii pe care doar tu le cunoști, și vei continua să trăiești, spunându-ți că toți ani aceștia au fost o paranteză sau un șir de paranteze, indispensabile, dar închise, poate, definitiv.

Se întâmplă să pleci, pur și simplu, nu să fugi și nici să pleci convins că te vei întoarce, vezi plecarea ca pe o aventură existențială, care te formează și te completează. Pleci în căutarea unei iubiri, a unui loc de îndrăgit, a unui poet de descifrat, a unei lumi căreia să-i aparții, fără să te negi, să te anulezi, să te abandonezi. O lume pe care să o decoperi pe măsură ce te descoperi. Devii, treptat, bilingv, visezi în două limbi, citești în două limbi, iubești și urăști în două limbi. Începi să înțelegi că integrarea este echivalentă cu capacitatea de adaptare la o altă realitate culturală, socială sau afectivă, dar și că cetățenia îți dă sentimentul de apartenență la o țară, dar nu la o patrie. Patria ta rămâne limba română, și simți că anumite lucruri le poți spune doar în limba ta, că *iubirea* e sinonimă cu *amore*, cu *love* sau cu *lieben* doar la nivel lingvistic, dar că le despart o mulțime de nuanțe și emoții, că îl preferi pe Nichita Stănescu nerăstălmăcit, așa cum nerăstălmăcit ți-e sufletul, atunci când te întorci în locurile în care ai trăit, până când ți s-a părut că nu te mai cuprindeau.

Se întâmplă ca, atunci când te aștepți mai puțin, citind scrisori vechi, să dai peste tine, cea de odinioară, tănuțită în vreun colț al sufletului, și să te întrebi, contrariată, care ești tu, cea adevărată, cea în care te recunoști, limpede, fără umbre, fără dedublări, fără imagini nedesluite? Mai există, oare? Regăsești frânturi în cărțile pe care le-ai citit, de mult, și pe care le recitești de parcă ai încerca să te "răsfoiești" pe tine, întorcând, nerăbdătoare, paginile; în scrisorile pe care le-ai scris sau le-ai primit, în locurile de unde ai plecat și unde te-ai întors, în oamenii în

care ai lăsat o parte din tine, atunci când credeai că cea mai sublimă formă de risipă e iubirea.

Pentru toate acestea, întoarcerile devin, uneori, copleșitoare, iar plecările, eliberatoare.